

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 402/2020-6

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. augusta 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Ivana Fiačana a Miloša Maďara prerokoval oznámenie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky Libora Duľa podľa § 49 ods. 4 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. o možných dôvodoch jeho vylúčenia v konaní o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátkou JUDr. Jolanou Fuchsovou, Štúrova 20, Košice, vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. IV. ÚS 78/2020, a takto

r o z h o d o l :

Sudca IV. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky Libor Duľa je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. IV. ÚS 78/2020.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a oznámenie možných dôvodov vylúčenia

1. Sudca IV. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) Libor Duľa listom zo 17. augusta 2020 v súlade s § 49 ods. 4 v spojení s § 49 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) oznámil predsedovi ústavného súdu, že z obsahu veci vedenej na ústavnom súde pod sp. zn. IV. ÚS 78/2020 vyplýva, že [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka“), namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 168/2010 v čase po náleze ústavného súdu č. k. II. ÚS 296/2015-31 z 20. augusta 2015 (právoplatného 20. novembra 2015) a že sťažovateľku v predmetnej veci sp. zn. IV. ÚS 78/2020 zastupuje advokátka JUDr. Jolana Fuchsová, Štúrova 20, Košice, ktorá sa na podklade zmluvy o výkone činnosti externého poradcu č. 36/2020 z 20. júla 2020 stala jeho externou poradkyňou.

1.1 S poukazom na § 49 ods. 1 a ods. 4 zákona o ústavnom súde uviedol, že v tomto prípade ide o tzv. objektívny test nezaujatosti, ktorý sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Dotknutá právna zástupkyňa sa stala jeho poradkyňou len nedávno, po nápade predmetnej veci, v ktorej si musí plniť svoje povinnosti voči klientovi ako advokát. Eliminovania zastupovania pred ústavným súdom teda nebolo možné paušálne dohodnúť spätne a vzhľadom k aktuálnej poradcovej činnosti právnej zástupkyne by takým postupom „ad hoc“ vonkajšie zdanie nezaujatosti ani nemohlo byť, pre už vedené konanie, vyvolané.

2. Pokynom predsedu ústavného súdu z 19. augusta 2020 bolo oznámenie podľa čl. IV bodu 1 písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie

od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1 pridelené na rozhodnutie podľa § 51 ods. 2 zákona o ústavnom súde do senátu I. ÚS ústavného súdu v zložení Jana Baricová – predsedníčka senátu a sudcovia Ivan Fiačan a Miloš Maďar (ďalej len „príslušný senát“).

II.

Relevantná právna úprava

3. Zákon o ústavnom súde obsahuje výslovnú právnu úpravu o vylúčení sudcu ústavného súdu z výkonu sudcovskej funkcie v ustanoveniach § 49 až § 52.

4. Podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu ústavného súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu ústavného súdu v konaní o prerokúvanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde.

5. Podľa § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde dôvody vylúčenia podľa odseku 1 alebo odseku 2 oznámi sudca ústavného súdu bezodkladne predsedovi ústavného súdu.

6. Podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu ústavného súdu rozhoduje iný senát ústavného súdu určený rozvrhom práce.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

7. Ústavný súd zdôrazňuje, že požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania.

Rozhodovať nestranné nie je právom, výsadou či privilégiom sudcov. Ide o základnú povinnosť sudcov, o štrukturálny prvok súdneho systému a jeho riadneho fungovania.

8. Vo svojej dnes už ustálenej judikatúre ústavný súd opakovane konštatuje, že z pohľadu ľudskoprávneho, z pohľadu práva na nestranného sudcu ako komponentu práva na spravodlivý proces vyvinul Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) dve previazané stránky nestrannosti a judikatúru k nim rozvíja už viac ako 30 rokov (Piersack v. Belgicko, sťažnosť č. 8692/79, rozsudok z 1. 10. 1982; Pohoska v. Poľsko, sťažnosť č. 33530/06, rozsudok z 10. 1. 2012). Nestrannosť má stránku subjektívnu a stránku objektívnu, a tie sú overované rovnomernými testami. Európsky súd pre ľudské práva zdôrazňuje význam nestrannosti sudcu pre dôveru verejnosti v súdnictvo, a to vo všeobecnosti (Olujč v. Chorvátsko, sťažnosť č. 22330/05, rozsudok z 5. 2. 2005, bod 57), ale osobitne pri objektívnom teste (Kinský v. Česká republika, sťažnosť č. 42856/06, rozsudok z 9. 2. 2012, bod 87). Nestrannosť je vo vnímaní ESLP absenciou zaujatosti či predsudku vo veci, pričom nestrannosť môže byť overovaná už spomenutým subjektívnym a objektívnym testom. Východiskom je subjektívny test, v ktorom sa zisťuje osobné presvedčenie, postoj sudcu, resp. jeho záujem v prerokúvanej veci. Osobná nestrannosť sudcu sa predpokladá, kým sa nepreukáže opak. Na subjektívny test plynule nadväzuje test objektívny, ktorý si všíma, či sudca vykazuje legitímne pochybnosti z hľadiska jeho nestrannosti. Tu je dôležitá perspektíva nestranného pozorovateľa a relevantné je aj zdanie (ne)strannosti. Podľa ESLP musí byť ustálené, či existujú zistiteľné skutočnosti, ktoré môžu vzbudzovať pochybnosti o nestrannosti sudcov, a v tomto zmysle môže mať aj zdanie určitú dôležitosť, pretože „v stávke“ je dôvera, ktorú musia sudy v spoločnosti vzbudzovať, nehovoriac o dôvere samotných účastníkov konania (Daktaras v. Litva, sťažnosť č. 42095/98, rozsudok z 10. 10. 2000, bod 32). Ústavný súd dodáva, že súčasne s dôverou, na ktorú musia sudy v demokratickej spoločnosti aspirovať, je cez ňu „v hre“ aj autorita súdnych rozhodnutí.

9. Sudca Libor Duľa v oznámení poukázal na tzv. objektívny test nezaujatosti, a tým na možné pochybnosti o jeho najmä objektívnej zaujatosti vo veci, a to z dôvodu, že právna zástupkyňa sťažovateľky sa stala jeho externou poradkyňou.

10. Príslušný senát po posúdení dôvodov uvedených vo vyhlásení sudcu IV. senátu ústavného súdu Libora Duľa dospel vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. IV. ÚS 78/2020 k záveru, že v zmysle § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde sú tieto z objektívneho hľadiska dostačujúce na vznik pochybnosti o nezaujatosti sudcu v danej veci, čím sú splnené zákonné podmienky na vylúčenie sudcu Libora Duľa z prejednávania a rozhodovania o ústavnej sťažnosti [REDACTED], zastúpenej JUDr. Jolanou Fuchsovou.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. augusta 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu